
A TERRORIZMUS HÁLÓJÁBAN

- avagy kitől félünk jobban? -

Készítette: Bukva Kármén

Témavezető: Miletics Péter, egyetemi főelőadó

Szekció: Vajdasági Magyar Tudományos Diákköri Konferencia,
Plenáris szekció.

Intézmény: Szegedi Tudományegyetem,
Állam- és Jogtudományi Kar Doktori Iskola,
Nemzetközi és Regionális Tanulmányok Intézete.

Összegzés

A terrorizmus napjainkra sajnos globális problémává fajult, amely a Föld szinte minden országának lakosságát érinti. A terrorista szervezetek ugyanis a világ összes kontinensén végrehajthatnak akciókat és mára elmondhatjuk: nincs már olyan világváros, ahol ne kellene félni öngyilkos merénylők robbantásaitól. A probléma relevanciája egyértelmű. A terrorizmus aktualitása gazdasági és társadalmi téren is érzékelhető. Amikor valahol Európában terrorakció történik, - értelmetlen módon megölve emberek tucatjait vagy százait - a lakosság az egész kontinensen rettegni kezd. A félelem begyűrűzik a hétköznapi életbe, otthon tartja az embereket, és egyúttal természetesen csökkenti akár a vásárlási kedvet is. Mivel - az Európai Unió alapelvei közt megtalálható - munkaerő és tőke szabad áramlása is korlátozódik az általános félelem közepette, a terrorizmus rövid és középtávon is gazdaságromboló hatást generál kontinensünkön. A terrorizmus társadalmi hatásai szintén tragikusak: erősödik az idegenek iránti általános gyanakvás, mely gyakran idegengyűlöletté fajul, és csökkenti a társadalmi toleranciát is. Ha a közeljövőben tovább növekszik a terrorista szervezetek aktivitása és még több európai nagyvárosban lesznek robbantások, féltő, hogy az egyes társadalmi szubkultúrák, vallások, etnikumok és csoportok – például muszlimok és keresztények, bevándorlók illetve helyben lakók – több országban egymás ellenségeivé válhatnak, ami viszont a hagyományosan idegenellenes szélsőjobboldali pártok előretörését eredményezheti. Mindez pedig belső feszültségeket gerjeszt szerte Európában.

A terrorizmus válságjelenség tehát gazdasági és társadalmi szempontból is. Olyan aktuális probléma, ami jelenleg a legsürgősebben megoldandó kihívást jelenti Európa és a világ számára egyaránt.

Tartalomjegyzék

Összegzés.....	2
Bevezetés	4
1. Terrorizmus, mint globális jelenség napjainkban	5
1.1. A terrorista szervezetek 1945 utáni története Európában	7
2. Összehasonlítás	9
2.1.1. Szeparatista szervezetek.....	11
2.1.2. Dzsihadista szervezetek	13
2.2. Toborzási módszerek	14
2.3. Célok.....	15
2.4. A propaganda	15
2.5. Bevételi források.....	16
2.6. Eszköztár.....	17
2.7. A vallás jelentősége (iszlamisták).....	17
2.8. Transznacionális jelleg.....	21
2.9. Média jelentősége	22
3. Megoldások, javaslatok.....	23
3.1. Elismert gondolkodók, tudósok véleménye	24
4. Terrorelhárítás	26
4.1. ENSZ határozatok, javaslatok.....	26
4.2. Kormányok fellépései a terrorizmus ellen	27
Konklúzió.....	28
Bibliográfia	29
Internetes források	30

Bevezetés

Napjainkban fokozódó jelentőséggel bír a terrorizmus, mert sajnos egyre inkább jelen van kontinensünk és egyúttal hazánk mindennapjaiban is. Európa nagyvárosait folyamatos rettegésben tartják a kegyetlen és véres terrorakciók, melyek az elmúlt években egyre nagyobb számban fordulnak elő. Példaként kiemelhetjük a legutóbbi támadásokat, Madridban, Londonban, Párizsban, Brüsszelben és Nizzában történteket. Fontos megemlíteni, hogy Magyarország tagja azoknak a nemzetközi szervezeteknek, melyek harcot folytatnak a terrorista csoportok ellen. A NATO és az EU egyaránt céljául tűzte ki a terror elleni küzdelmet.

A terrorizmus egy olyan széleskörű és összetett probléma, amely teljeskörű feltérképezése, bemutatása és értékelése meghaladják a dolgozat terjedelmi korlátait. Erre tekintettel az egyes fejezetekben viszonylag röviden, a kérdéskörrel kapcsolatban részemről lényegesebbnek gondolt információkat kiemelve próbálok képet adni a terrorizmusról, mint releváns globális problémáról és végezetül összehasonlítnék két különböző típusú szervezetet is.

Ha a kérdés mögöttes tartalmát vizsgáljuk, és az elmúlt évtizedek terror akcióit górcső alá vesszük, akkor feltűnhet, hogy a legpusztítóbb cselekmények az iszlamista és a szeparatista jellegű mozgalmakhoz köthetőek. Munkámban éppen ezért erre a két területre igyekeztem fókuszálni, hiszen a muszlim fundamentalisták és az elszakadást célul kitűző mozgalmak akciói okozzák a legnagyobb fenyegetést kontinensünkre.

A terrorizmus megértéséhez nem elég pusztán a szervezetek bemutatása és egymással való összehasonlítása, szükség van regionális és globális kitekintésre is. Írásomban a terrorista eszközöket használó közösségek motivációit, hátterét, illetve működésüket igyekszem bemutatni, megválaszolva az egyik legérdekesebb felmerülő kérdést: *Vajon kitől/kiktől kell jobban tartanunk?*

1. Terrorizmus, mint globális jelenség napjainkban

A terrorizmus bár idegen eredetű kifejezés, mégis ha szóba kerül a legtöbb ember be tudja azonosítani, hogy milyen kegyetlen cselekmények kapcsán helytálló a használata. Mindezek ellenére nem sikerült egy egységes, az államok, nemzetközi szervezetek és szakértők által is elismert meghatározást létrehozni¹, ezért tágabb értelemben minden politikai szereplő a saját értékrendje, identitása és érdekei alapján használja, hiszen az egyes terrorista akciók különböző helyeken és környezetben más-más megítélés alá eshetnek, de akár történelmi viszonyítási szempontok is befolyásolhatják az egyes cselekmények megítélését. Felmerül tehát a kérdés, hogy hol húzódik a határ a gyűlölet-bűncselekmények és politikai gyilkosságok, valamint a terrorista merényletek között.

A kapcsolódó szakirodalmakban többféle terrorizmus meghatározással találkozhatunk, amelyek nem mondhatók egyhangúnak, de általánosságban elmondható, hogy azon erőszakos cselekményeket, akciókat hívnak így, amelyek félelemkeltésre irányulnak és leggyakrabban visszatérő eleme az elkövetők céljaival hozható összefüggésbe.²

Az alábbiakban néhány nemzetközi és nemzeti jogi dokumentumokból kivett vonatkozó definíció bemutatásával kívánom kiemelni a terrorizmus lényeges fogalmi elemeit.

„Terrorizmusnak tekinthető, amikor csoportok (vagy egyének) erőszak (vagy erőszakkal való fenyegetés) tudatos alkalmazásával próbálnak politikai, vallási, ideológiai, ..., célokat elérni.”³

„A terrorizmus célja a fennálló társadalmi és politikai rendszerek megbontása érdekében a félelem légkörének keltése, a létező intézményrendszer elleni támadás és a társadalmak kormányokba és hatóságokba vetett bizalmának megingatása.”⁴

---

¹ E-international Relations Students - Terrorism: A Definition and Analysis:
<http://www.e-ir.info/2014/02/09/terrorism-a-definition-and-analysis/>

² Biztonságpolitikai Szemle
http://biztpol.corvinusembassy.com/?module=corvinak&module_id=4&cid=32

³ ENSZ Kézikönyvi megfogalmazás

⁴ Magyar Köztársaság Nemzeti Biztonsági Stratégiája

"A terror főnév latinul ijedséget, rémületet jelent, a terrorizmus kifejezés pedig erre épülve (a legáltalánosabban elfogadott megfogalmazás szerint) valamely szervezet által politikai okokból végrehajtott erőszakos, félelemkeltő akciók sorozata. Más megfogalmazásban: a terrorizmus az erőszak alkalmazásának, vagy az azzal való fenyegetésnek olyan stratégiája, melynek elsődleges célja félelem, zavar keltése és ennek révén meghatározott politikai eredmények elérése, vagy a hatalom megtartása."⁵

Megemlítenék egy jogszabályi meghatározást is, mint amilyen a magyar Büntető Törvénykönyvben (2012. évi C. törvény) szereplő terrorcselekmény büntetőjogi tényállása:

314. § (1) Aki abból a célból, hogy

a) állami szervet, más államot vagy nemzetközi szervezetet arra kényszerítsen, hogy valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűnjön,

b) a lakosságot megfélemlítse,

c) más állam alkotmányos, társadalmi vagy gazdasági rendjét megváltoztassa vagy megzavarja, illetve nemzetközi szervezet működését megzavarja,

a (4) bekezdésben meghatározott személy elleni erőszakos, közveszélyt okozó vagy fegyverrel kapcsolatos bűncselekményt követ el, büntett miatt tíz évtől húsz évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztéssel büntetendő.

A fogalom meghatározáshoz kapcsolódóan még zárójelben megjegyezném, hogy egyes források beszélnek ún. állami terrorizmusról⁶ is. Ide jellemzően az emberi jogok megsértésének, vagy faji, nemi, vallási megkülönböztetések olyan formáit sorolják, amelyek valamely államban a hatalom, az állami apparátus részéről történnek. Meg lehet említeni az ellenséges államok egyes politikusainak

---

⁵ Harmat Árpád Péter - *A terrorizmus története.*

<http://tortenelemklub.com/erdekesssegek/erdekesssegek-a-vilagtoertenelemben/189-a-terrorizmus-toertene>.

⁶ Dr Kancsal Kitti – *Terrorizmus egykor és ma – avagy a büntetőjog eszközei a terrorizmus elleni harcban.*

<http://ujbtk.hu/dr-kancsal-kitti-terrorizmus-egykor-es-ma-avagy-a-buntetojog-eszkozei-a-terrorizmus-elleni-harcban/>

titkosszolgálatok általi likvidálását, vagy a természeti, gazdasági kincsek megszerzéséért, mondvacsinált indokok alapján indított háborúkat is.

1.1. A terrorista szervezetek 1945 utáni története Európában

A század első évtizedeitől kezdve világszerte alakultak olyan terrorista csoportok, melyek valamilyen szeparatista célból folytatták harcukat egy-egy régió elszakadásáért, illetve valamilyen baloldali, NATO és tőke ellenes cél mentén hajtották végre terrorakcióikat. Ezen szervezetek mellett megjelentek és egyre jelentősebb akciókat végrehajtva az európai biztonságot fenyegették a közel-keleti dzsihadista csoportok, melyek zöme a 80-as években jött létre.

Az Ír Köztársasági Hadsereg (Irish Republican Army, vagy **IRA**) például 1919-ben alakult meg a Nagy-Britanniától független, önálló Írország megteremtéséért. A baszkok Spanyolországtól való elszakadás céljával, 1959-ben hozták létre az **ETA** (Euskadi Ta Askasatuna) nevű szervezetüket, az **FLNC** pedig (Front de la Liberation Nationale de Corsica) az önálló Korzika elérése céljából 1976-ban jött létre. Az iszlamista szervezetek közül a **Hezbollah** 1982-ben, a **Hamasz** 1987-ben, az **Al-Kaida** 1988-ban, az **ISIS** pedig 1999-ben jött létre.⁷

Az említett terrorista szervezetek az ISIS kivételével 1919 és 1988 közt alakultak és elmondható, hogy a 70-es illetve 80-as években ezernél is több halálos áldozatot követelt tevékenységük, szerte Európában. Érdekesség ugyanakkor, hogy a jelzett időszak (1919-1988) legsúlyosabb terrortámadását nem egy terrorista szervezet hajtotta végre, hanem Líbia akkori vezetője Moammer Kadhafi rendelte el, 1988-ban. Ez volt a Lockerbie-i repülőgép katasztrófa, mely egy Skóciában lezuhant - Londonból New Yorkba tartó - Boeing-747-es gép 270 utasának halálát okozta 1988. december 21-én. (Egy raktérben elhelyezett plasztik bomba robbanása okozta a katasztrófát.) A korszak második legsúlyosabb terrortámadása egy 1974. szeptember 8-án lezajlott repülőgépes bombatámadás volt egy Tel-Aviv - New York járaton, melyen egy PFSZ-ből (Palesztin Felszabadítási Front) kivált terrorista, Abu Nidal 88 embert ölt meg. A repülő Athén-Róma közt zuhant a Jón tengerbe. A harmadik,

---

⁷ Harmath Árpád Péter - *Terrorizmus az elmúlt évtizedekben*.
<http://tortenelemklub.com/node/65>.

hasonló súlyosságú terror akció 1980. augusztus 2-án történt, amikor egy bomba 85 embert ölt meg Bologna főpályaudvarán. A valószínűsített elkövető egy szélsőjobboldali szervezet, a NER (Nuclei Armati Rivolutionari) volt. A negyedik legpusztítóbb terrortámadás az 1972-es müncheni olimpiához kötődik. 1972 szeptember 5-én ugyanis a Fekete szeptember nevű terrorista csoport akciója a müncheni olimpián az izraeli sportolók ellen irányult, akik közül 11-et meg is öltek, vezetőjük Abu Daoud parancsára.⁸

A felsorolt 70-es és 80-as évekbeli terrorakciók bizonyítják, hogy a korábbi évtizedekben is rengetegen estek áldozatul különböző terrortámadásoknak (csak az itt említett 4 akcióban 454-en veszítették életüket). Persze a 2000 utáni időszakot nézve, ha nem is vesszük számításba a 2001-es WTC merényletet (mert másik kontinensen zajlott) akkor is elrettentőek a számok: a 2004-es madridi vonattámadásban 191-en, a 2005-ös londoni metrórobbantásban 52-en, a 2011-es oslói mészárlásban pedig 77-en haltak meg. A madridi támadást 2004. március 11-én egy Al-Kaida közeli csoport hajtotta végre 13 darab bombával, melyeket különböző vonatokon robbantottak fel. Londonban 2005. július 7-én három bomba robbant londoni metrószerelvényeken és egy negyedik egy emeletes buszon. Oslóban, 2011. július 22-én egy magányos neonáci merénylő, bizonyos Anders Behring Breivik gyilkolt előbb bombával Osló belvárosában, majd gépfegyverrel egy közeli szigeten.

2015 után a terrorizmusnak egy új korszaka köszöntött be. Míg Európában a terrorista akciók egyre gyarapodtak, vele szinkronban a nép félelme is elhatalmasodott. Nem mehetünk el szó nélkül a tavaly október 31-én Egyiptom felett egy orosz repülőgép ellen történt bombamerénylet, melyben 224-en haltak meg. Később, **november 13-án** a **párizsi** terrortámadásban 137-en veszítették életüket (legtöbbször a Bataclan rendezvényházban).⁹

Végezetül, megemlíteném az egyik utolsó szörnyűséget, ami 2016. **március 22-én**, Brüsszelben történt és 34 halálos áldozatot követelt.

Ennek a hat akciónak pedig alig 12 év alatt összesen 715 ember esett áldozatul (és akkor még a kisebb jelentőségű terrorcselekményeket meg sem említettük).¹⁰

---

⁸ Harmath Árpád Péter gondolatai.

⁹ Paris attacks:

<http://www.bbc.com/news/world-europe-34818994>.

¹⁰ Brussels attacks

<http://www.bbc.com/news/live/world-europe-35869266>.

Manapság már komolyabban nem csodálkozik az ember, ha azt hallja, hogy terrortámadás vagy fenyegetés történt valahol a világon.

Napjainkban a szeptatista szervezetek csökkenő, a dzsihadista csoportok pedig egyértelműen növekvő intenzitással működnek, és mind akció-gyakoriság, mind áldozatszám terén emelkedő tendenciát mutat aktivitásuk. Ma Európára nézve a két legveszélyesebb terrorszervezet az Al-Kaida és az Iszlám Állam. Főleg utóbbi tartja rettegésben jelenleg a fél világot, illetve szolgál iskolai mintapéldaként a terrorizmus gyakorlásának bemutatásához. Az elmúlt években e két csoportosulás hajtotta végre a legtöbb akciót Európában, és a legtöbb halálos áldozat is hozzájuk köthető.

A szeptatista szervezetek közül az ETA 2009-ben, az IRA 2012-ben hajtott végre utoljára halálos terrorakciót, ám mindkét esetben „csak” egy-két áldozattal járt bevetésük. Eközben a dzsihadista szervezetek több, mint 200 ártatlan emberrel végeztek csak az elmúlt két évben a párizsi (120 ember – nov 13), brüsszeli (2016.márc 22, 35 ember) és nizzai (84 ember, júl 14) akcióik során.

A terrorizmus korunk egyik legnagyobb problémája, melyben a dzsihadizmus és a szeptatizmus egyaránt életre hívja a maga szervezeteit.

2. Összehasonlítás

Az Európai Unió terrorfenyegetettsége az elmúlt közel másfél évtized során több szempontból is megváltozott. A változás nyomon követésében nagy segítséget nyújtanak az Europol által kiadott jelentések (Terrorism Situation and Trend Report)¹¹, amelyek a terrorizmus aktuális helyzetét és tendenciáit mutatják be. Magába foglalják az aktuális terrorszervezeteket és cselekményeiket. Ez utóbbit öt kategóriát tudunk megkülönböztetni:

- vallási indíttatású (iszlamista);
- szeptatista;
- szélsőbaloldali;
- szélsőjobboldali;

---

¹¹ Terrorism Situation and Trend Report
https://www.europol.europa.eu/latest_publications/37.

- tematikus (radikális állat-és környezetvédő mozgalmak manifesztáló) terrorizmust.

Míg mai európai szemmel a terrorizmus indokolatlan és érthetetlen erőszak gyakorlása, mégis tekinthető racionális cselekvésnek. A terroristát nem tudjuk beskatulyázni, ők nem örültek, nem a vér ízéért gyilkolnak. A merényleteiket nem azért hajtják végre, hogy végezzenek több európai – és nem európai - emberrel, hanem azért, hogy rettegésben tartsák a kontinenst, erősnek mutassák magukat és megzavarják az európai bel- és külpolitikát. Az erőszak alkalmazása a fő profiljuk, és szinte minden esetben van mögötte valamilyen politikai töltet. Erre rávilágítva egy terrorista akció nem zárul le bomba felrobbantásával, esetleges öngyilkossággal, hanem épp ellenkezőleg, akkor kezdődik csak igazán. Ezután fogalmazódik meg az adott merénylet közös, társadalmi értelmezése, s ekkor alakulnak meg a megtámadott ország ellenlépései.

Ez a közbeszéd határozza meg, hogy kit tekintünk felelősnek egy bűncselekmény elkövetéséért, és mivel ekkor még nem állnak rendelkezésre komolyabb nyomozási adatok, ezért csak a terrorszervezetek felelősségvállalására tudunk hagyatkozni.

Ebből a nézőpontból a merényletekért való felelősségvállalásnak már teljesen más jelentősége van. Egy Brüsszelben vagy Párizsban elkövetett terrortámadásért Belgiumtól vagy Franciaországtól több ezer kilométerre lévő emberek vállalnak felelősséget, akiknek legalábbis kérdéses a közvetlen befolyása. Ha hiszünk például a dzsihadistáknak, akkor elfogadjuk, hogy az adott hálózat vezetőinek keze van a dologban és ez az egész világon bárhová kiterjed, az ellenük való „logikus” lépés pedig Szíria, Irak, Afganisztán vagy éppen Jemen megszállása lenne, hiszen a kígyó fejének levágásával megakadályozható egy újabb terrorista merénylet elkövetése.¹²

A terrorizmus, azon túl, hogy nyilvánvalóan összefüggésben van a közel-keleti és afrikai eseményekkel, nem fogható rá teljes egészében e térség konfliktusaira, háborúira. Az, hogy ma Franciaországban, Belgiumban lehetnek ilyen terrorista sejtek az nem csak annak köszönhető, hogy Szíriában és Irakban van egy polgárháború, hanem annak is, hogy az európai társadalmán belül integrációs és gazdasági folyamatok az elmúlt évtizedekben nem alakultak jól.

---

¹² Szalai Máté gondolatai

Tehát nem lehet azt mondani, hogy a terrorizmus egy importált jelenség lenne Európában.

A terrorizmus elsősorban rendészeti, lokális biztonsági kérdés, és csak másodsorban nemzetközi. Tévedés, hogy egy közel-keleti ország megszállásával az európai szálak/sejtek eltűnnek. A terrorista csoportok, nem vesznek el egyik pillanatról a másikra. A színpalak mögött ugyanúgy folytatják tevékenységeiket, építik nemzetközi hálózataikat és ápolják kapcsolataikat. Ha a terrorizmust egy külső ellenség háborús lépéseként értelmezzük, ha nem foglalkozunk tényleges elkövetőkkel, csak a felelősségvállalóval, épp azt tesszük, amit a terroristák akarnak: felnagyítjuk az erejüket, ezáltal hatalmat biztosítunk nekik, a fegyveres erőszakra pedig háborúval válaszolunk, ami aztán kiváló eszköz lesz az újabb terroristák toborzásához.

Dolgozatomban további fejezeteiben összehasonlítom a modernkori szeparatizmust Európában és a dzsihadista szervezetek tevékenységeit, egy-egy esettanulmánnyal alátámasztva.

2.1.1. Szeparatista szervezetek

A dzsihadista szervezetek előretörésével egyre inkább nyomják el a már rég óta működő szeparatistákat. Sok európai államban megtalálhatóak, a leghíresebbek talán a katalán, ír, korzikai csoportok. Míg az összes figyelem az előbb említett szervezetekre összpontosul, addig a szeparatista csoportok aktivitásai erőssége napjainkra már elenyészőek, de az is lehet, hogy nem élveznek elsődleges prioritást.

De kit nevezhetünk szeparatistának?

Szeparatistáknak nevezzük azon embereket, illetve emberek csoportját, akik az anyaállamtól való elszakadást támogatják, a függetlenség érdekében, és terjesztik ezt az ideát. A szeparatisták elsősorban politikai indokok által vezérelt tevékenységük, legfőképp az elkülönülésre irányul, a függetlenség kivívása érdekében.

Az ISIS előretörését megelőző években a szeparatista hangulat egyre inkább erősödött Nyugat-Európában. Eredményeként Skócia és Katalónia is függetlenségi népszavazást tartott meg.

Az európai integráció ötlete az elmúlt évtizedekben az EU kvázi harci zászlójává vált. Azonban minél több ország csatlakozik ehhez a közösséghez, annál többen kezdenek el a függetlenségről álmodozni.

Konsztantyin Voronov politikai elemző hozzászólása ehhez a következő:

„A listáról még egész olyan területek csoportja hiányzik, amelyek a kolóniáktól leválásának útján haladnak. Ide tartozik Grönndland, a világ legnagyobb szigete, továbbá a Feröer-szigetek (ezek mind Dániához tartoznak). A szeparatista hangulat felerősödött Padania térségében Olaszország északi felén, Spanyolországban Baszkföldön, Korzikán és Észak-Írországban. A közös bennük az, hogy ezek a folyamatok a 21. században erősödtek fel, az európai integráció háttérében”¹³

Az Európát vezető óriások, például Franciaország és Németország se mentesek a nemzeti identitás regionális fellángolásának a problémáitól. Itt gondolok Párizsnak a később kifejtendő Korzikára, s emellett Elzász és Lotaringia is fejfájást okoz, de természetesen itt kisebb mértékben jelennek meg a szeparatista értékek. Ezzel szemben Berlinnek is meg van a saját baja: ott még néhány vezető politikus is úgy véli, hogy Bajorországnak régóta függetlenné kellett volna válnia. De itt szinte alig érezhetőek a mozgalmak.¹⁴

Egyes politikai elemzők modernkori értelmezés szerint a szeparatizmus „járványát” Brüsszel ösztönzi. Az EU-tisztviselők ilyen módon szeretnék a legnagyobb vezető EU-országokat megfosztani a hatalmuktól. A rendszer jelenlegi aránya szerint az 5 európai óriásból (Németország, Franciaország, Nagy-Britannia, Olaszország és Spanyolország) mindössze 4 képes ráerőltetni az akaratát a többi 23 EU-tagállamra.¹⁵

---

¹³ Russian Military Reform:
<https://russiamil.wordpress.com/author/gorenbur/page/21/>.

¹⁴ Répási Krisztián - Terrorizmus az Európai Unióban:
<https://www.google.hu/url?sa=t&rct=j&q&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0ahUK Ewi-t8vRrOPMAhUGEpokHVlhDk8QFggBMAA&url=http%3A%2F%2Fwww.nemzetesbiztonsag.hu%2Fletoltes.php%3Fletolt%3D551&usq=AFQjCNFyinOsq9cNhcNao6cyeCQv0wz2Aw>, Letöltés: 2016.

¹⁵ A szeparatizmus járványa: http://hungarian.ruvr.ru/2014_01_05/A-szeparatizmus-jarvanya-megfertozi-Europat/.

2.1.2. Dzsihadista szervezetek

Napjainkban nem gondolhatunk úgy a különböző dzsihadista csoportokra, mint hierarchikus, parancsuralmi rendszerben működő szerveződésekre. Ugyan találhatunk a központnak alárendelt sejteket, de Szíriából vagy Afganisztánból szinte lehetetlen lenne egy globális hálózatot kvázi kézi vezérléssel működtetni. Az Egyesült Államok és az Európai Unió titkosszolgálatai rendelkeznek már olyan újszerű technológiával, amivel le tudják hallgatni bizonyos sejtek beszélgetéseit, s veszély megállapítása esetén a hatóságok időben meg tudnak lépni és megakadályozni egy esetleges merénylet bekövetkezését.

Az Al-Kaidában és az Iszlám Államban épp az az igazán veszélyes, hogy már túllépték a szervezeti szintet, és már brandként is működnek, amelynek gyakorlatilag bárki a tagja lehet. Rendszeres toborzásokról lehet olvasni különböző médiafelületeken, így tulajdonképpen bárkit „felvesznek” különösebb szűrés nélkül. Ez kölcsönösen előnyös nekik, mivel a hálózat erősebbnek és hatalmasabbnak tűnik, addig az eddig ismeretlen helyi szervezet rögtön félelmetesebbé válik.¹⁶

Ideológiájuk szempontjából a dzsihadista szervezetek által uralt területeken az iszlám középkori jogrendje a Sharia¹⁷ a meghatározó. „A Sharia megváltoztathatatlan, ősi iszlám előírások gyűjteménye, amelyek az élet szinte minden területét szabályozzák, számtalan szokás, hagyomány, jogi tétel és azok megszegéséért járó büntetés taglalásával.”¹⁸ Ami például az Iszlám Állam céljait illeti: a khalifát követni kell, mivel ő Allah utódja, és környezete ellenségének tekinti a síitákat, a keresztényeket, a zsidókat és a világ összes nem szélsőségesen szunnita lakóját, akiket vagy megtérítendőnek, vagy elpusztítandónak tekintenek.

Alapfogalom a dzsihád, aminek jelentése a szent háború, mely a hitetlenek, vagy más vallásúak ellen irányul. A Koránban a dzsihádnak több formája ismert és csak az egyik (a kard dzsihádja) szól az erőszakról, ám azt is önvédelem esetére engedélyezi. A Korán félremagyarázása és az iszlám jog abszurd értelmezése a *Dzsihád*. A szélsőséges iszlamisták a dzsihád harci kötelezettségét vallják és a küzdelemben meghaltakat mártíroknak tekintik. Az önmagukat másokkal együtt

---

¹⁶ Az Anszár Bejt al-Makdiszról még nem nagyon hallott senki, de az egyiptomi Iszlám Államról igen.

¹⁷ Sharia: Jelentése út vagy ösvény. Megváltoztathatatlan, ősi iszlám előírások gyűjteménye, melyek az élet szinte minden területét szabályozzák, számtalan szokás, hagyomány, jogi tétel és azok megszegéséért járó büntetés taglalásával.

¹⁸ <http://tortenelemcikkek.hu/node/633>, Letöltés: 2016.

felrobbantó öngyilkos merénylők rendszerint dzsihadisták.¹⁹

2.2. Toborzási módszerek

Mi vesz rá egy Európában élő embert, hogy a sivatagba vándoroljon és egy dzsihadista szervezetet erősítsen? Vajon mit kínálnak ezek a terrorista csoportok?

Ez egy nagyon összetett témakör. Ha az Európában élő iszlám hitű fiatalokat vizsgáljuk, akik számára nincs meg a lehetőség, hogy a hagyományos, nyugati egzisztenciális célokat elérjék (itt gondolok az anyagi biztonságra, ház, autó, stb.), vagy akár társai, akár munkáltatói származásuk miatt kiközösítik, esetleg nem tartanak rájuk igényt, akkor egyetlen igazi alternatívaként az iszlamizmus marad számukra. A sok kudarc miatt már nem szívesen maradnak Európában, keletkezik bennük egy törés, mely gyűlölet szül a nyugati világ felé.

A toborzók általában „jókor vannak jó helyen” – nyilván okkal. Kifigyelik a megingatható fiatalokat, lecsapnak rájuk, majd felvázolnak egy új lehetőséget, egy másik alternatívát, ami sokkal magasabb szintű, szinte már életcél is. Rengeteg fiatal muszlim fantáziáját haladja meg, hogy egyszerre ígér nekik gondoskodást és a lázadás lehetőségét, kínál nekik hiper konzervatív és hiper modern értékeket, valamint különböző szakmai sikereket a jobb élet reményében. Ezt a folyamatot szokás „agymosásnak” is titulálni.

Életcélt kínálnak nekik, amely mentén hosszabb távra is lehet tervezni, amiért lehet és érdemes harcolni: a vallás és annak a térségnek a felvirágoztatása és egy eszmerendszer globálissá tétele az elsődleges prioritás.

Ígér egy **új életformát**, mely folyamatos, új kihívásokkal van tele és ezáltal a motiváció soha nem vész el. Sőt, a magát elveszettnek hitt emberek hite újra növekedni kezdhet.

Emellett a **közösségbe való tartozás érzése** is fontos lehet az ifjak számára, így soha többé nem kell az egyénnek egyedül éreznie magát.

Sokkal könnyebben megszólíthatóak az Európában élő iszlám vallást követő egyének, mert az identitásuk gyökerei visszavezetnek az arab térségbe.

A szeparatistákra nem jellemzőek ezek a toborzási módszerek.

---

¹⁹ Ilyen volt például Mohamed Atta is, aki 2001 szeptember 11-én társaival együtt végrehajtotta a WTC tornyok elleni támadást. Valamint dzsihadisták voltak a 2015 november 13-án Párizsban gyilkoló terroristák is.

2.3. Célok

Az iszlamista csoportok toborzói elsődleges célpontjukként a tinédzsereket tekintik, legyen szó muszlim vagy nem muszlimok fiatalokról. Egy kamaszt sokkal könnyebb befolyásolni és meggyőzni, mivel nagyobb mértékű az elidegenedés, az identitás keresés, amihez közösséget és ideológiát biztosítanak a csoportok. „Bajtársiasság, jó morál, céltudatos élet és heroizmus” – ezeket hirdeti magáról az ISIS a cél nélküli, magányos fiataloknak.

A tinik mellett a nők is kiemelt célpontnak számítanak. Az egyre erősödő dzsihádisták csoportok külön nőket célzó toborzási programokat indítottak el.²⁰

Szeparatista csoportokat vizsgálva, ők nem vallási indíttatásból engedik magukat elcsábítani. Sőt, itt nincs szükség elcsábításra, mivel az egyén maga csatlakozik a csoporthoz. Ezt valószínűleg a düh és az elégedetlen érzés váltja ki belőle, és a változás/változtatás reménye. Általában valamilyen politikai töltet van mögötte.

2.4. A propaganda

Évtizedekkel ezelőtt a radikális iszlám propagandája úgy nézett ki, hogy egy kendős, szakállas középkorú férfi, koráni nyelven érvel egy koromfekete zászló előtt, miközben egy-egy képsort bevágnak a menetelő harcosokról vagy égő nyugati zászlókról.²¹ Ezzel szemben napjainkban több milliárd dollárt költ el egy-egy terrorista szervezet évente propagandára és toborzásra. A folyamatos online jelenlét biztosítja számukra azt, hogy minden fiatal meghallja mondanivalójukat.

Jelenleg az ISIS rendelkezik legerősebb és legkidolgozottabb népszerűsítési hirdetésekkel.²² Arab és angol nyelvű folyóiratokat adnak ki rendszeresen, videofelvételeket posztolnak a leggyakrabban használt közösségi oldalakra, s ezzel megteremtnek egy olyan párhuzamot a két világ között, ahol csak igazhitű

---

²⁰ Ennek köszönhető, hogy mára az Iszlám Államhoz csatlakozó külföldiek 10%-a nő.

²¹ Videó: <https://www.youtube.com/watch?v=AzDJgv6sNYI&feature=youtu.be>, utolsó hozzáférés: 2016.

²² <http://m.clarionproject.org/news/islamic-state-isis-isis-propaganda-magazine-dabiq>, utolsó hozzáférés: 2016.

muzulmánok, árulók és hitetlenek vannak, a végítélet pedig közeledik. Mikroblogok ezrein keresztül kerülnek ki napi szinten Hollywoodi látványfilmeket megszegyenítő videók.

Még soha nem létezett eddig olyan terror szervezet, amely a propagandájával ennyire manipulálni és sokkolni tudta volna a globális közvéleményt.

Kutatásom alatt nem találtam olyan releváns internetes oldalt, ahol a szeparatista szervezetek propagandájáról lenne szó.

2.5. Bevételi források

Egy terrorszervezet működtetésére sok pénzre van szükség.

A dzsihádisták csoportok legnagyobb bevételi forrásai legfőképp a **maffia gazdaságból** származnak:

- rendszeres **emberrablási kísérletek** váltságdíjért cserébe;
- **védelmi pénzeszközök** beszedése a meghódított területeken;
- **kőolaj értékesítés** (tartálykocsikkal csempészve Törökország felé);²³
- **fegyver- és hadi eszközökkel való kereskedelem**;
- **műkincs kereskedelem** az illegális piacon (ásatások finanszírozására és múzeumok kifosztása);
- **szunnita olajmonarchiák** az öböl-országokból (Katar, Bahrein, Szaúd-Arábia) és tehetős **sejkek támogatásai**.

Ha csak az Iszlám Állam éves bevételét nézzük, a legtöbb elemző 1 és 2 milliárd dollár közé teszi²⁴, amiből több száz millió a birtokukba került olajkutakból kitermelt kőolaj eladásának köszönhető. A legfőbb említett forrásokat egészíti ki a helyileg, általuk kivetett adókból befolyt pénz, a kábítószer kereskedelem és az emberrablások - váltságdíjak bevételei.

Ezzel ellentétben a szeparatisták pénzügyi kerete jelentősen kevesebb. Véges forrásaikat nem mindig tudják azonnal pótolni, s az elhasznált hadi anyag mértéke is alacsonyabb.

---

²³ Putyin interjú (Oroszország harca a terrorizmus ellen):
https://www.youtube.com/watch?v=w4_LSCayQ4A, letöltés: 2016.

²⁴ Self-funded and deep-rooted: How ISIS makes its millions:
<http://edition.cnn.com/2014/10/06/world/meast/isis-funding/>, utolsó hozzáférés: 2016.

2.6. Eszköztár

Az iszlamista csoportok hírhedté váltak jól dokumentált, drasztikus mézárásaikról. Az ISIS komoly hírközlési, informatikai, számítástechnikai apporttal rendelkezik, vagyis vannak hozzáértő, profi informatikusaik és médiához értő apparátusuk, akikkel rendszeresen új, minőségi propaganda anyagokat készítenek.²⁵ Ezek a videók vagy szövegek általában gyilkolásról szólnak, vagy toborzási monológokat mutatnak be. Ugyanakkor tény, hogy az ISIS ellenőrzése alá tartozó területeken nem csak a reklám céljából követnek el egyéni vagy tömeges kivégzéseket, sokszor a sharia nevében kegyetlen módon oltják ki saját polgáraik életét is. Mindennaposak a megkövezések, mélybe lökések, csonkítások, keresztre feszítések és/vagy élve eltemetések olyan hívekkel szemben, akik megszegik a sharia előírásait.

A dzsihadista szervezetek eszköztára sokkal színesebb és kegyetlenebb, mint a szeparatistáké. Míg a szeparatisták eszközei "lightosabbak", addig az iszlamisták magukra szerelt bombákkal, teljes stadionok, múzeumok felgyújtásával félemlítik a népet. Ha megnézzük az eszközkészletet, amelyet az iszlám állam birtokol és használ, ez egy poszt-modern készletről árulkodik, amely jellegéből adódóan megkérdőjelezi a modernitást.

Fontos megjegyezni, hogy a szeparatisták soha nem magukat robbantják fel, hanem lázadásukhoz köthető tárgyakat, esetleg épületeket.²⁶

2.7. A vallás jelentősége (iszlamisták)

Az iszlám arab eredetű szó, amely Isten iránti odaadást jelent. E vallás követői (a muszlimok) számára a vallás a legerősebb kötelék; meghatározza mindennapjaikat, szokásaikat és társadalmi berendezkedésüket. Az iszlám fundamentalizmus napjainkra jellemzően negatív értelemben használt kifejezésként szerepel, azonban a fundamentalizmus eredetileg nem ilyen jelentéssel bír.

---

²⁵ Videó: <https://www.youtube.com/watch?v=KGV0ODhbvcM>, utolsó hozzáférés: 2016.

²⁶ Separatist, Independence, and Decentralization Movements: http://www.constitution.org/cs_separ.htm, utolsó hozzáférés: 2016.

A fundamentalista szó arra utal, hogy a vallás követői törekednek visszatérni a vallás eredeti alapjaihoz, a muszlimok esetében elsősorban a nyugati kultúrába való beolvadástól megmenteni vallásukat (de természetesen más vallásokkal kapcsolatban is beszélhetünk fundamentalista irányzatról). A vallási fundamentalizmus alapja, hogy a szentírás Isten kinyilvánított akarata, a híveknek annak megfelelően kell élniük, nincs helye az isteni parancsok vitatásának. Az iszlám fundamentalizmus a vallási tanok hirdetésével párhuzamosan megoldást ígér a gazdasági és társadalmi problémákra, így nem lehet csodálkozni a követői nagy számán és széleskörű elterjedtségén. Híveik a nyugati (elnyomó) kultúra visszaszorítására és az iszlám értékrend kiterjesztésére törekednek. Ezzel kapcsolatban fontos megemlíteni, hogy a terror szervezetek a Koránban az iszlám egyik pilléréként megjelenő *Dzsihád*-ra, mint szent háborúra hivatkoznak, amellyel vallási alapot lehet biztosítani a „hitetlenek” elleni harchoz. Ez az egyik fő hivatkozási alapja minden fundamentalista szervezetnek, amelyek fegyver használatával igyekeznek valóra váltani céljaikat, olykor még saját életüket feláldozva is. Fontosnak tartom itt megjegyezni, hogy a dzsihád szó más megközelítésben (illetve fordításban) olyan harcot, küzdelmet jelent, amely semmiképpen nem azonosítható a fegyveres harcokkal, hanem egyfajta belső küzdelmet takar, ami az isten útjának megfelelő élethez kapcsolódik.²⁷

Mint azt már korábban is említettem, az iszlám vallású területeken hatalmas különbségek vannak az életszínvonal, életmód területén. Ezek a különbségek egyes országokként is kiemelhetők, a gazdagabb országokban, pl. Katar, Bahrein és Kuvait, jelentős a jólét, ezzel ellentétben Afganisztán, Jemen és Szomália a szegénységéről híres. De országokon belül is jelentős társadalmi különbségek jelentkeznek, hiszen míg a sheikek fényűző palotáikban habzsolják az életet, addig a szegényebb térségekben egyenesen nyomorognak az egyszerű emberek. Jellemzően azért elmondható, hogy a szegénység az általános az iszlám vallású térségekben.

Az iszlám fundamentalizmus térnyerése és a társadalmi fejlettség, valamint ahhoz kapcsolódóan az általános életszínvonal között valamilyen szinten párhuzamot kell állítanunk. Egy gazdaságilag fejlettebb társadalomban, mint amilyen például Katar vagy Kuvait, ahol kiemelkedően magas az életszínvonal, az emberek kulturális tájékozottsága, iskolázottsága is magasabb szinten van, és ilyen körülmények között a vallásukhoz, a Korán tanaihoz kapcsolódó ismeretek is széleskörűbbek. Ilyen

---

²⁷ Gilles Kepel, *Dzsihád*. Európa könyvkiadó, 2007.

környezetben a dzsihádnak nemcsak a fegyveres küzdelemről szóló értelmezéséig terjednek az ismeretek, hanem nagyobb hangsúlyt fektetnek a belső küzdelmeknek és egy Allahnak tetsző életvitel elérésének is. Ezekben a társadalmakban nyilvánvaló, hogy kevésbé vonzó a mártírok haláláért járó jutalom a paradicsomban, ha már a földi élet is nélkülözésektől mentes.

A fundamentalista “kard” általi küzdelem érthető okokból sokkal nagyobb szerephez jut olyan országokban, ahol a mindennapi élet is egy bizonyos küzdelem, pl: Pakisztán, Jordánia, Afganisztán. A szegényebb és iskolázatlanabb rétegek, a mindennapi megpróbáltatások és az ismeretek hiánya miatt mindig is nyitottabbak voltak a radikálisabb gondolkodásra. A sanyarú körülmények között sokkal vonzóbbak a Szent Harc jutalmául ígértek, a földi életnél jobb lét ígérete, a Paradicsomba történő bebocsátás.

Nagyon fontos megemlíteni, hogy az Iszlám vallásban - csak úgy mint a kereszténységben - az öngyilkosság rendkívül sok negatív következménnyel jár és mélyen elítélendő. Azonban egyes iszlamista vezetők kihasználva a társadalmi és kulturális elmaradottságot, olyan értelmezéssel közvetítik a Koránban megírt tanokat, amely alapján az öngyilkosság megengedett (sőt a túlvilágon jutalommal honorált), ha azzal ellenségeinket is a halálba visszük, holott a Korán kimondja, hogy élet és halál felett csak Allah rendelkezhet. Fontos azt is kiemelni, hogy Mohamed próféta bár beszélt a hitetlenek elleni harcról, egyenesen megtiltotta a zsidók és keresztények erőszak általi térítését, állítása szerint a “Kényszer nincs a vallásban”. A huszadik századtól azonban az iszlám félreértelmezett mártírfelfogásának eredményeként, az iszlám fundamentalizmus öngyilkos kultuszát tudta kiépíteni számos helyen a világon, főleg az elmaradottabb, szegényebb térségekben.

A társadalmi különbségeken alapuló és elsősorban a Korán értelmezésének különbözőségeiben megjelenő valláson belüli eltérő felfogások mellett – amint azt korábbi fejezetben már említettem – az iszlám valláson belül megkülönböztethetünk két fő irányzatot, a síita és szunnita irányzatot. A két irányzat kialakulásában elsősorban hatalmi kérdések játszottak szerepet, amelyet a Mohamed próféta halálát követő helyzet eredményezett és amelyet később a vallási tanokkal kapcsolatban hirdetett különbségek vallási tartalommal is feltöltöttek.

A síita-szunnita ellentétek történelmi háttérében álló muszlim egyházszakadás k. 632-ben történt Mohamed próféta halálát követően. A kérdés a próféta halála után az volt, hogy ki legyen az iszlám vallási vezető.

A szunniták elfogadták azt a megoldást, hogy az új vezető Mohamed próféta szűk társasága, követői közül bárki lehet, aki össze tudja fogni az akkor már szép számmal rendelkező iszlám közösséget. A feladatra alkalmasnak bizonyult Abu Bakr, Mohamed próféta közeli barátja és követője. Így tehát Abu Bakr lett az iszlám nemzet első kalifája.

A másik oldalról sok muszlim viszont úgy gondolta, hogy a vallási vezetőnek nem szabad másnak lenni, mint Mohamed próféta családjából egy olyan személynek aki hajlandó, és képes vallási vezetőként az Iszlám közösség élére állni. A síiták a Próféta családjából Mohammed vejét Ali bin Abu Talib-ot tartották alkalmasnak a feladatra.

A vallási ellentétek végül odáig éleződtek, hogy k. 657-ben sor került az első muszlim civil háborúra a Siffin csatára.

A háború után a feszültség a két felekezet között tovább fokozódott és egy újabb háborúban a Karbalai Csatában teljesedett ki K. 680-ban, a mai Irak területén.

A vallási tanokban megjelenő különbségek ott jelentkeznek, hogy a síiták csak a Koránban leírtakat tartják az iszlám vallással kapcsolatban mértékadónak. Ezzel szemben a szunniták pedig a szunnát (hagyományt) is, amely alatt azokat a cselekedeteket, mondásokat értik, amelyek a Koránban nem szerepelnek, de Mohamednek tulajdoníthatók. Ezeket szerepét azokban a helyzetekben tartják fontosnak, amelyekkel kapcsolatban a Korán nem tartalmaz iránymutatást.

Nehéz meghatározni, illetve pontos számot adni azzal kapcsolatban, hogy milyen a két felekezet megoszlása az iszlám vallású térségekben. Különböző források a muszlimok 70-85%-a közé teszi a szunniták arányát, és a fennmaradó csupán 15-30%-ot mondják síitának.²⁸ (A korábbi fejezetben hivatkozott forrásokban szereplő megoszlás is ezen arányon belüli százalékokat jelölt.)

A legjelentősebb szunnita területek: Észak-kelet Ázsia, Kína, Afrika, valamint a Közel-kelet arab országainak jelentős része.

Meghatározó síita területek a következők: Irán, Irak, Oman, Azerbajdzsán.

---

²⁸ <http://www.pewforum.org/newassets/images/reports/Muslimpopulation/Muslimpopulation.pdf>, utolsó hozzáférés 2011.

Külön meg kell említeni Pakisztánt, mivel itt él a legnagyobb síita- és a második legnagyobb szunnita népesség a földön. Emiatt Pakisztán mindig is ki volt téve belső vallási harcoknak, és napjainkig is gyakran merülnek fegyveres konfliktusba az ilyen jellegű ellentétek kiéleződései.

Jelenleg a Föld lakosságának csaknem 23%-ára, azaz másfél milliárdot meghaladó főre becsülik az iszlám követőket, de ez folyamatosan növekszik. Hamarosan két milliárdra tehető a muszlimok száma, ami – a kereszténység után – a második legnépszerűbb vallás a világon. Bár a muszlimok többsége a Közel-Keleten és Észak-Afrikában él, egynegyede pedig valamelyik arab országban, egyre nagyobb számban élnek iszlám vallásúak a többi kontinensen is, így az iszlámon belüli konfliktusokat semmiképpen nem tekinthetjük kis súlyúnak vagy csak lokálisan felmerülő problémának.

Az iszlámon belüli feszültségeken kívül beszélhetünk még az iszlám és más vallások közötti konfliktusokról is a világ különböző pontjain.

2.8. Transznacionális jelleg

A terrorizmust két kategóriába tudjuk sorolni: belső (domestic) és transznacionális terrorizmusra. Minden terrorizmusforma, ami átlép egy határt nevezünk transznacionálisnak. Napjainkra ez a legjellemzőbb forma. Nem nevezhetjük internacionálisnak, mivel az csak az államok közötti értelemben használandó.

Transznacionális kapcsolatokkal rendelkező, nemzetközi terrorizmusnak nevezett fegyveres erőszak az 1960-as évek végén jelent meg kontinensünkön a Palesztin Felszabadítási Szervezet (PFSZ) fegyveres csoportok akcióival. Bár a palesztin terroristák a gépeltérítések kapcsán váltak hírhedtté, mégis hozzájuk köthető minden idők egyik legfelkavaróbb terrorcselekménye, a müncheni olimpián történt támadás.

Manapság az iszlamista terrorizmus rendelkezik transznacionális jelleggel, míg a szeparatisták az állam határain belül tevékenykednek.

2.9. Média jelentősége

Nagyon fontos, hogy a kormány vagy a média szereplői hogyan állnak hozzá egy-egy terrorista akcióhoz és ezt hogyan kommunikálják a világ számára. Itt elsősorban a merényletet követő első napokra gondolok, amikor még nem áll rendelkezésünkre elég információ ahhoz, hogy pontosan be tudjuk azonosítani ki a tettes, honnan jöttek az eszközök, milyen indíttatásból történt az incidens stb. A kijelentések ereje súlyos következményekkel járhat.

Időrendben kiemelnék néhány példát:

- Az októberi ankarai robbantásokat követően a török kormányzat az Iszlám Állam mellett a felelőtlenül a Kurd Munkáspártot is a lehetséges gyanúsítottak közé sorolták, és ugyan kiderült, hogy ez utóbbinak semmi köze nem volt az akcióhoz, mégis a török nép jelentős része őket is tekintette delikvensnek.

- Emlékezzünk vissza, amikor Francois Hollande francia elnök a novemberi párizsi támadásokat követő órákban már egy háborús beszédet tartott a szíriai és iraki Iszlám Állam ellen, de a francia-belga helyi gyökereit azonban nem sikerült likvidálni.

- A belga kormány ezekből a problémákból kiindulva már sokkal körültekintőbb volt, mivel nem előzte meg a nyomozó hatóságok eredményeit, nem vont le végkövetkeztetéseket idő előtt és visszafogottabban nyilatkozott a brüsszeli merényletek után: leginkább rendészeti kérdéseket tárt fel, s a háború szó el sem hagyta Charles Michel kormányfő száját.

3. Megoldások, javaslatok

A terrorista cselekményeket a fejlett nyugati társadalmakban mindenki elítéli, de ahhoz hogy hatásosan fel lehessen lépni ellenük véleményem szerint a kiváltó okokkal célszerű foglalkozni. A terrorista szervezetek elleni harcban nem egy nyilvános szervezettel szemben kell fellépni, így a klasszikus értelemben vett háború, harc fogalmai itt nem is értelmezhetőek, lényegében a terrorcselekmények megelőzéséért folyik a küzdelem. Ez a törekvés pedig rendkívül nehézkes, hiszen a terrrorszervezetek nagyon gyorsan alkalmazkodnak az új körülményekhez, a modern technikai vívmányok sok esetben használhatatlannak bizonyulnak velük szemben. A megelőzés szükségszerűen együtt jár az állampolgárok jogainak korlátozásával, amely sok esetben a társadalmi támogatottságot csökkenti. Szintén nehezíti a fellépést, hogy míg a terrorcselekmények rendkívül látványosak, sokszor sokkoló hatásúak, addig az ellenük folyó harc részeredményei nem annyira észrevehetőek. A nemzetközi palettán még nem érzékelhető olyan ország vagy szövetség, mely elszánt és ütőképes katonaság bevetésével a dzsihádisták csoportok legyőzésére készülne. Elemzők egy része úgy gondolja, ennek háttérében egyrészt anyagi tényezők állnak - egy ilyen hadjárat magas költségvonzattal bírna és másik oldalon a jelenleg még komoly üzletet jelentő fegyver- és kőolaj kereskedelem elapadna - másrészt jelentősek a hatalompolitikai kérdések, mint például, hogy az ISIS kiiktatásával felborulna a közel-keleti egyensúly és előretörne az oroszok és kínaiak által támogatott iráni síita tömb, mely az USA tradicionális riválisa és ellenfele.²⁹ Sokan harmadik okként említik meg, hogy egy ISIS elleni szárazföldi hadjárat könnyen tűnhetne egy iszlám ellenes nyugati háborúnak, mely közös táborba szólítaná a szélesebb régió összes radikális, iszlamista szervezetét és lakóját.

A fejlett nyugati és a lényegesen alacsonyabb életszínvonalon lévő fejlődő országok közötti társadalmi különbségek mellett az eltérő kulturális szokások és vallási nézetek is megnehezítik a közös álláspontok kialakítását. Ezen különbségek csökkentése lehet az alapja egy a terrorizmussal kevésbé fenyegetett világ megteremtésének, amelyhez a vallási toleranciára éppen akkora szükség van, mint az elmaradott régiók anyagi támogatására.

---

²⁹ <http://tortenelemcikkek.hu/node/633>. Letöltés: 2016.

Személy szerint azokkal az álláspontokkal értek egyet, amelyek a terrorista szervezetek háttérét adó elmaradott országok támogatásán, gazdasági és társadalmi fejlődésük elősegítésén keresztül kívánja megoldani, vagy legalábbis jobbá tenni a helyzetet. Ha a nyomorban élő emberek látnak kiutat a rossz helyzetükből és a fejlett nyugati államokban nemcsak a kizsákmányolókat, hanem a segítőiket is látják, kevésbé lesznek motiválhatók a terrorszervezetek vezetői által. A vallási ellentétek kezelésével kapcsolatban pedig II. János Pál pápa szavainak idézésével szeretném zárni a dolgozatomat, aki rendkívül sokat tett a vallások közötti megbékélésért: „*A hívőknek – tartozzanak bármely valláshoz is – azt kell hirdetniük, hogy sohasem lehetünk boldogok egymás ellenében. A hit nem szolgálhat egymás gyilkolásának indokául.*”³⁰

3.1. Elismert gondolkodók, tudósok véleménye

Az egyik legelismertebb politikai aktivista, **Medea Benjamin**, közzétett 10 pontot³¹ ami állítása szerint csillapítaná a terrort, és az ez által kialakult feszültséget. Véleményét arra alapozza, hogy a költséges háborúk, és a sokszor szükségtelen katonai jelenlét - akár csak az afganisztáni megszállás - napi szinten is dollármilliókat emészt fel. Ha ezek a pénzek az elmaradott közel-keleti országok fejlesztésére szánnák, idővel talán emelkedne az életszínvonal, ami pedig törvényszerűen magával hozná a radikális gondolkozás csökkenését, és a terrorizmus ha nem is teljesen, de jelentős mértékben háttérbe szorulna, hiszen a társadalom fejlődésével fokozatosan eltűnne az a fajta gondolkodásmód, ahol a terror egyáltalán nem tudja a lábát betenni.

James M. Smith szerint biztosra mondható, hogy a jövőben sokkal nagyobb pénz- és emberi erő befektetésre lesz szükség. Ugyanakkor a megszerzett demokratikus jogok (mozgás, szólásszabadság, stb.) csorbát szenvednek, valamint a korlátozások miatt szűkülnek a biztonság érdekében tett intézkedések. Ezeket a pénzügyi eszközöket célszerű lenne más területeken felhasználni, például a világ több

---

³⁰ http://www.zmne.hu/Forum/07elso/terrorizmus_.htm,

³¹ <http://mondoweiss.net/2013/08/10-ways-to-reduce-the-threat-of-terrorist-attacks-on-americans.html>, 2013.aug

részén az óriási szociális jellegű szakadékok kiküszöbölése érdekében. „A szakemberek véleményére alapozva, egyre több jele ismerhető fel annak az irányzatnak, hogy „a terrorizmus – a terrorizmus elleni harc”, mint válság, kényszerpályára viheti a világot. Komoly veszélybe sodródhatnak a demokratikus világ alapvíványai, az ellentétek feloldásának, a válságok kezelésének meglévő esélye is elveszik.”³²

---

³² <http://www.zmne.hu/Forum/07also/terrorizmus.htm>, Letöltés: 2016.

4. Terrorelhárítás

4.1. ENSZ határozatok, javaslatok

ENSZ (A/RES/60/288)³³ cselekvési terve

2008. szeptember 8-án az ENSZ tagállamai egy globális terrorellenes stratégiát fogadtak el, melynek célja egy egyedi globális eszköz kialakítása, amely segítségével fokozza a nemzeti, regionális és nemzetközi erőfeszítéseket a terrorizmus elleni küzdelemben. A stratégia különlegesnek mondható, mivel ez az első alkalom, hogy az összes tagállam megegyezett egy közös cselekvési terv kialakításában, és nem csak egyértelmű üzenetet küldött a terrorizmus elfogadhatatlannak vélt megjelenési formáiról. Az ENSZ megpróbálja megelőzni és megoldani a terrorizmus által kialakult problémákat, illetve gyakorlati lépéseket fog tenni akár egyénileg, akár közösen. Ezek a gyakorlati lépések közé tartoznak számos intézkedések; kezdve az államok erőforrásainak növelésétől – terroristafenyegetések esetén –, az ENSZ terrorellenes tevékenységek nagyobb hatásgyakorlásáig. A 2005-ös szeptemberi csúcstalálkozón megvitatott stratégia elfogadása megfelelt minden világvezető kötelezettségének, és a főtitkár által javasolt elemek létesítése is szerepel a 2006-os május 2-ai jelentésben, melynek címe: „Összefogás a terrorizmus ellen: ajánlások a terrorizmus-elleni globális stratégiájára.”³⁴

„A Terrorizmus-megelőző Szervezet az ENSZ Kábítószer-ellenőrzési és Bűnmegelőzési Hivatalában (UNODC) jelentős szerepet tölt be nemzetközi szinten. Már évtizedek óta ez a szervezet az ENSZ legfontosabb preventáló eszköze, amely jogi terrorizmus ellenes technikai segítséget nyújt a tagállamoknak. Az ENSZ Közgyűlése által a szervezet működése kérésre támogatja a tagállamokat, ratifikálással, jogi szabályok beépítésével, valamint megvalósít egy egyetemes jogi keretet a terrorizmus ellen.”³⁵

---

³³ <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N05/504/88/PDF/N0550488.pdf?OpenElement>.

Letöltés: 2016.

³⁴ <http://www.un.org/en/terrorism/strategy-counter-terrorism.shtml>. Letöltés: 2016.

³⁵ <http://www.unodc.org/unodc/en/terrorism/>. Letöltés: 2016.

4.2. Kormányok fellépései a terrorizmus ellen

Ha terrorizmus elleni küzdelemről gondolkodunk, nem kizárólag az Iszlám Államot, és végképp nem egy másik civilizációt kell legyőznünk, hanem azokat a helyi jellegű problémákat kell visszafordítanunk, amelyek arra motiválnak egy európai állampolgárt, hogy megtagadják a legfontosabb európai értékeket és csatlakozzanak a terroristákhoz.

A sorozatos merényletek rég nem látott politikai pánikot váltottak ki nyugaton. Sokan attól tartanak, hogy az európai muszlim közösségekbe is beszivároghatnak a dzsihadista szervezetek alvó sejtjei és terroristák vegyülnek az Európába érkező migránsok közé. A terrortól való félelem miatt egyre inkább emelkedik a szélső jobb oldal támogatottsága, amely visszavetheti az európai muszlimok amúgy is nehézkes integrációját, pontosan úgy, ahogy azt az adott szervezet eltervezte. Mindeközben a nyugati világ megtámadása miatt Khalifátus elleni harc is elindult, az USA, Oroszország, Franciaország, Nagy-Britannia is jelenleg az ISIS megroppantásán dolgoznak, de sajnos a teljes bukás még előreláthatólag nagyon távol van, mivel a probléma gyökerei mélyen vannak; a szíriai polgárháborúban, a vallási viszályokban, a térséget átható anarchiában és kiszolgáltatottságban, és amíg ezeken a területeken nincs jelentősebb előrelépés, addig a terror állam is létezni fog.

A világ szinte minden állama próbál összefogni és a terrorizmus ellen harcolni, s sikerült létrehozni egy belbiztonsági dimenziót, mely ³⁶ külföldön fegyveresen való fellépést jelent a terrorista hálózatok központjai ellen.

---

³⁶ http://www.brookings.edu/~media/research/files/papers/2008/10/terrorism-benjamin/10_terrorism_benjamin.pdf, Letöltés: 2016.

Konklúzió

A tanulmány korábbi fejezeteiben igyekeztem bemutatni nemcsak a szeparatista és dzsihadista szervezeteket, hanem a nemzetközi terrorizmust, mint jelenséget, történeti alakulását, és annak transznacionális jellegét, sőt, esetenként a mögötte húzódó indokokat is. Úgy gondolom, hogy mindehhez elsőként a terrorizmus fogalmát kell definiálni. Mivel azonban nincsen egyetlen, egységesen elfogadott meghatározása, több definíciót is megemlítettem. Azt biztosan leszögezhetjük, hogy a terrorcselekmények legfőbb célja a félelemkeltés.

A fogalmi tisztázást követően igyekeztem bemutatni a XX. században létrejött legfontosabb szervezeteket, mint például az IRA, FLNC vagy az ETA, amelyekben közös, hogy mindkét csoportosulás az elszakadást tűzte ki célul. Európát tekintve jelentős a befolyásuk, ám globálisan szemlélve elhanyagolhatóak az Al-Kaidához vagy az ISIS-hez képest. Dolgozatomban tényekkel és kiragadott példákkal is alátámasztottam, hogy a dzsihadisták akciói általában brutálisabbak és több emberáldozatot szednek, mint a szeparatisták által elkövetett cselekmények.

Ezután következett munkám központi fejezete, amelyben összehasonlítottam a szeparatista, illetve a dzsihadista szervezeteket. Mivel azonban manapság utóbbiak az aktívabbak, inkább rájuk fókuszáltam. Bemutatásra kerültek a változatos toborzási módszereiket, bevételi forrásaikat és céljaikat is – hiszen ők is okkal teszik amit tesznek (a háttérben gyakran vallási okok húzódnak meg, vagy legalábbis erre hivatkoznak).

Végezetül igyekeztem néhány megoldási javaslattal előrukkolni, hiszen a terrorizmusra globális megoldással kell reagálnunk.

Bibliográfia

- BENKE József (1997): *Az arab országok története, 1-2. kötet.* Alexandra.
- BENKE József (2003): *Az arab országok története, 3. kötet.* Kairosz Kiadó.
- BESENYŐ János - PRANTNER Zoltán - SCHPEIDL Bianka -VOGEL Dávid (2016): *Az Iszlám Állam - Terrorizmus 2.0,* Kossuth Kiadó
- CIMENT James szerk. (2011): *World Terrorism: An Encyclopedia of Political Violence from Ancient Times to the Post – 9/11 Era,* Sharpe Reference Press.
- COOK Michael (2014): *Ancient Religions, Modern Politics: The Islamic Case in Comparative Perspective,* Princeton University Press.
- CRENSHAW Martha (2011): *Explaining Terrorism: Causes, Processes and Coensequences,* Routledge.
- GUELKE Adrian (2009): *The New Age of Terrorism and the International Political System,* I. B. Tauris.
- HAMID Shadi (2014): *Temptations of Power: Islamists and Illiberal Democracy in a New Middle East,* Oxford University Press.
- HARRIS William (2015): *The Levant: A Fractured Mosaic,* Markus Wiener Publishers, Updated edition.
- HOFFMAN Bruce (2006): *Inside Terrorism,* Columbia University Press, Revised edition.
- HOUELLEBECQ Michael (2015): *Submission,* Farrar, Straus and Giroux.
- KEPEL Giles (2002): *Jihad: The Trail of Political Islam,* Belknap Press.
- KISSINGER Henry (2014): *World Order,* The Penguin Press.
- MCCANTS William (2015): *Doomsday Vision of the Islamic State,* St. Martin's Press.
- MICKOLOUS E. Edward – SIMMONS I. Susan (2011): *The Terrorist List,* Peager.
- NACOS L. Brigitte (2011): *Terrorism and Counterterrorism,* Longmann
- NAGYNÉ, Rózsa Erzsébet: *Irak újra a napirenden – Az Iraki és Levantei Iszlám Állam előretörése,* MKI Tanulmányok No. 17.
- NAGYNÉ, Rózsa Erzsébet (2014): *Az Iszlám Állam előretörése Irakban és az amerikai válaszcsepások,* SVKK Nézőpontok, 2014/14.

NEUMANN R. Peter (2009): *Old and New Terrorism*, Polity Press.

ROMSICS Ignác (2004): *Magyarország története a XX. században*. Osiris Kiadó.

SCHMID P. Alex (2011): *The Routledge Handbook of Terrorism Research*, Routledge.

SIVAN, Emmanuel (1985): *Radical Islam: Medieval Theology and Modern Politics*, Yale University Press.

STERN Jessica – BERGER J.M. (2015): *ISIS, The State of Terror*, Ecco.

WEISS Michael (2015): *ISIS: Inside the Army of Terror*, Regan Arts.

Internetes források

(minden internetes forrás utolsó letöltési időpontja: 2016. október 10.)

Global terrorism database

<https://www.start.umd.edu/gtd/>

Terrorism Situation and Trend Report (TE SAT)

https://www.europol.europa.eu/latest_publications/37

Tálas Péter: A Terrorizmus

Rubicon 2006/2-3. száma

[https://www.google.hu/url?sa=t&rct=j&q&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uac](https://www.google.hu/url?sa=t&rct=j&q&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwi-)

[t8vRrOPMAhUGEp0KHVIhDk8QFggbMAA&url=http%3A%2F%2Fwww.nemzetesbiztonsag.hu%2Fletoltes.php%3Fletolt%3D551&usg=AFQjCNFyinOsq9cNhcNao6cyeCQv0wz2Aw](https://www.google.hu/url?sa=t&rct=j&q&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwi-t8vRrOPMAhUGEp0KHVIhDk8QFggbMAA&url=http%3A%2F%2Fwww.nemzetesbiztonsag.hu%2Fletoltes.php%3Fletolt%3D551&usg=AFQjCNFyinOsq9cNhcNao6cyeCQv0wz2Aw)

https://books.google.hu/books?id=Dz6vDcL8Q90C&pg=PA44&lpg=PA44&dq=modern+separatism&source=bl&ots=ppRqaAxORM&sig=8Zf_ZihEJRO527Lpv9grnODV4Xk&hl=hu&sa=X&ved=0ahUKEwiFnPDgyJrMAhXoa5oKHUvaAusQ6AEIXTAH#v=onepage&q=modern%20separatism&f=false

https://books.google.hu/books?id=HRjGAAAAQBAJ&pg=PA4&lpg=PA4&dq=modern+separatism&source=bl&ots=me_7XHS7ae&sig=Yq1MENuZotnbE19xKmKq9Z

[Xglak&hl=hu&sa=X&ved=0ahUKEwjmvvr-MyprMAhXoF5oKHRy1DPg4ChDoAQg8MAg#v=onepage&q=modern%20separatism&f=false](#)
<https://www.irs.gov/pub/irs-pdf/p590b.pdf>
<http://www.resist.com/Instauration/OtherPubs-20120723/IRA-Handbook.pdf>
http://www.brookings.edu/~media/research/files/papers/2008/10/terrorism-benjamin/10_terrorism_benjamin.pdf
<http://www.cfr.org/separatist-terrorism/ira-splinter-groups-uk-separatists/p9239>
http://www.jstor.org/stable/30008590?seq=1#page_scan_tab_contents
<http://kitekinto.hu/iszlám%20állam/#.VzpKfLx0Xq0>
<http://tortenelemcikkek.hu/node/633>
<http://tortenelemcikkek.hu/node/625>
<http://www.vg.hu/velemenymiert-gondolkodunk-rosszul-a-terrorizmusrol-europaban-468249>
<http://www.businessinsider.com/map-how-much-territory-isis-lost-2015-12>
http://kki.gov.hu/download/1/17/71000/19_KKI-elemzes_Orlando_Szalai_Wagner_20160623%20%5B480580%5D.pdf
<http://terrorizmus.network.hu/blog/terrorizmus-klub-blogja/a-terrorizmus-fogalma-es-tortenete>
http://www.mkih.hu/feladatokorok_terrorizmus.shtml
https://www.unodc.org/tldb/bibliography/Biblio_Terr_Def_Walter_2003.pdf
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32002F0475&from=HU>